

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

**2026-YIL / AVGUST / 8-SON,
I-QISM**

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, avgust.
I-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukirimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'RTA DAROMADLI MAMLAKATLARDA INNOVATSION XARAJATLARNING EKSPORT DIVERSIFIKATSIYASIGA TA'SIRI	20
Karimova Xulkar Raxmanali qizi Jalg'ashova Nazira Umbet qizi	
MINTAQADA SANOAT SALOHİYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI	26
Mamedov Ko'palboy Masharipovich	
TA'LIM XIZMATLARINI BOSHQARISHDA XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA SIFATNI TA'MINLASH	30
Umarov Ravshanjon Gafurovich	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	36
Mamurov Doniyor Eldorovich	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARDAN FOYDALANISH TAMOIYILLARI VA USULLARI	43
Ro'zimov Doniyor Soporboy o'g'li	
TOSHKENT METROPOLITENI SANOATIDA MAHALLIYLASHTIRISH DARAJASINING DINAMIKASI VA UNI XALQARO TA'JIRIBA BILAN QIYOSIY BAHOLASH	49
Mansurov Xamrokul Ilxomovich	
ЦИФРОВАЯ САМООРГАНИЗАЦИЯ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОСТИ САМОСТОЯТЕЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ	56
Мирвосикий Хилола Хабибулла кизи	
XORAZM VILOYATIDA AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY TAHLILI	64
Z.Sh. Matniyozova	
DEVELOPMENT MECHANISMS OF EMBEDDED FINANCE SERVICES IN COMMERCIAL BANKS OF UZBEKISTAN BASED ON OPEN BANKING	69
Khurramova Fotima Bakhodir qizi	
IMPROVING THE PRACTICE OF FINANCING INVESTMENT PROJECTS THROUGH SYNDICATED LOANS PROVIDED BY COMMERCIAL BANKS	76
Xudaynazarov Davrbek Abdullayevich	
TASHQI SAVDO DINAMIKASI VA BANK MOLİYAVIY XAVFSIZLIGI: O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MISOLIDA AMALIY TAHLIL	83
Babadjanov Shuxrat Atxamovich	
GREEN LENDING PRACTICED AMONG UZBEK COMMERCIAL BANKS: SURVEY- BASED ASSESSMENT OF READINESS AND CONSTRAINTS	90
Avazov Azizbek Ashurali o'g'li	
"YANGI O'ZBEKISTON – 2030" STRATEGIYASI DOIRASIDA IQTISODIY O'ZGARISHLARNING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	96
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
BARQAROR YASHIL INVESTITSİYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGETIKA RIVOJIGA ROLINI VA HISSASINI TAHLIL QILISH: O'ZBEKISTON MISOLIDA	101
Zilola Kazakova	
HUDUD SANOATIDA KAPITAL VA MEHNAT RESURLARI SAMARADORLIGINI KOB-B-DUGLAS MODELİ YORDAMIDA BAHOLASH	113
Turayev Baxrom Ergashevich	

“MAHALLA BANKIRI” INSTITUTI DAVLATBANK HAMKORLIGINING OPERATSION BO‘G‘INI SIFATIDA: SAMARADORLIK MEZONLARI VA OPTIMAL YUKLAMA PARAMETRLARI	120
Nurmuratov Azamat Mamarizo o‘g‘li	
SHAHAR JAMOAT TRANSPORTI YO‘NALISHLARINING AHOLI EHTIYOJLARIGA MOSLIGINI TADQIQ ETISH (URGANCH SHAHRI MISOLIDA)	127
Abdullayeva Shahzodaxon Fazliddin qizi	
O‘ZBEKISTONDA QISHLOQ XO‘JALIGINI RO‘YXATGA OLISHNING AGRAR IQTISODIY O‘SISHNI TA‘MINLASHDAGI INSTITUTSIONAL ROLI	132
Shohujayeva Zebo Safoyevna	
Xolov Javlonbek Davronovich	
УЗБЕКИСТАН КАК АКАДЕМИЧЕСКИЙ ХАБ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ	138
Эргашева Шахло Тургуновна	
БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ КАК ИНФОРМАЦИОННАЯ ОСНОВА ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ ПРЕДПРИЯТИЯ	146
Маннапова Раъно Абборовна	
YOSHLAR TADBIRKORLIGINI MOLIVAVIY, INSTITUTSIONAL VA RAQAMLI QO‘LLABQUVVATLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN RAQAMLI MODELLARI: “3M-PLATFORMA” VA “SMART YOUTH BUSINESS ECOSYSTEM” KONSEPSIYALARI	154
Xojiyev Ma‘murjon Muxsinjon o‘g‘li	
RAQAMLI BANK XIZMATLARINING IQTISODIY VA INSTITUTSIONAL XUSUSIYATLARI	163
Begimqulova Sevara Nurmamatovna	
KICHIK TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	169
Yusupov Muxiddin Soatovich	
Normaxmatov Fazliddin Nuriddin o‘g‘li	
OLIY TA‘LIMDA INNOVATSION MENEJMENT IMKONIYATLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH	177
Abdullayev Farhod Ozodovich	
“YASHIL MAKON” UMUMMILLIY LOYIHASINI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILIY-AMALIY NATIJALARI	180
Jamshidbek Bobojonov	
QISHLOQ XO‘JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA KLASTERLARNING AHAMIYATI	184
Radjabova Mavluda Ergash qizi	
STRENGTHENING MAHALLA ENTREPRENEURSHIP THROUGH AN INTEGRATED ECOSYSTEM: FUNCTIONAL LINKAGES, DIGITAL COORDINATION, AND REGIONAL EVIDENCE	189
Zafarjon Odiljonovich Tuxtasinov	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA GENERATIV SUN‘IY INTELLEKT INFRATUZILMASINING NAZARIY ASOSLARI	195
Saidov Jaloladdin Allaberganovich	
KORXONALARDA BOSHQARUV QARORLARINI QABUL QILISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	202
Mamajonova Surayyoxon Maxmudjonovna	
PAXTA-TO‘QIMACHILIK KLASTERLARIDA INNOVATSION RIVOJLANISHNING HUDUDIY XUSUSIYATLARINI BAHOLASH METODIKASI	207
Tojiyev Sa‘dulla Muhitdinovich	
INNOVATIONS IN TECHNOLOGY AND SCIENCE EDUCATION IMPROVING ECONOMIC INCENTIVE AND RESOURCE-ALLOCATION MECHANISMS AS A FACTOR IN INCREASING THE EFFICIENCY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES: EVIDENCE FROM THE “TECHNOPARK” ENTERPRISE	213
Erkinova Umidakhon Ilhom qizi	

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE-BASED RECRUITMENT SYSTEMS ON HIRING QUALITY	218
Mutalova Manzura Abdushukur qizi	
TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATI BILAN BOG'LIQ NOQISHLOQ XO'JALIGI FAOLIYATINING TA'SIRINI IQTISODIY BAHOLASH	224
U.U.Nurullayev	
SHAHAR HUDUDLARIDA EKOLOGIK MONITORING TIZIMINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	230
Asqarov Akmal Anvar o'g'li	
TIJORAT BANKLARI KREDIT PORTFELINI BOSHQARISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	235
Ziyodullayev Sodikjon Mamadillayevich	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASIDA MOLIVAVIY NATIJALAR AUDITI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING YAXLIT TIZIMI	240
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
MAHALLIY TURIZMNI RIVOJLANLANTIRISHNING TASHKILIYIQTISODIY MEKANIZMINING ASOSIY FUNKSIYA VA PRINSIPLARI	246
Xayrullayev Elbek Xayrulla o'g'li	
ЛИЗИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО ОБНОВЛЕНИЯ ТЕКСТИЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА: ФИНАНСОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ И ОГРАНИЧЕНИЯ.....	250
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна	
TIJORAT BANKLARIDA CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH	261
Abdiraxmonov Farxod Arabboyevich	
HUDUDLAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI BOSHQARISH MEKANIZMLARINING NAZARIY MODELLARI	267
Jurayev Ismatulla Izzatullayevich	
FINANCIAL MODELS IN THE EDUCATION SECTOR: A COMPARATIVE INSTITUTIONAL ANALYSIS OF STATE, PRIVATE, AND MIXED FUNDING SYSTEMS	275
Imomov Inomiddin	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMI.....	281
Siddiqov Abdusalom Abdumalikovich	
NOAN'ANAVIY PUL-KREDIT SIYOSATI INSTRUMENTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA MAZMUNI.....	292
Djumonov Dilshod Safarolievich	
URBANIZATSIYA SHAROITIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASH MUAMMOLARI.....	302
Shodmonov Nurjaxon Shokir o'g'li	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB QUVVATLASHNING IQTISODIY OMILLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	308
Reimbergenov Xurrambek Xushnudovich	
O'ZBEKISTONDA KO'CHMAS MULK BOZORI XIZMATLARINING HOZIRGI HOLATI VA ULARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	314
Sadikova Dildora Abdulla qizi	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	321
Baxadir Adilchayev	
EKOLOGIK TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISHNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI	327
Ergasheva Mohinurxon Odilxon qizi	

BANK OPERATSIYALARI BO'YICHA ICHKI AUDIT AMALLARINING MAZMUNIIY VA USLUBIIY TAHLILI	331
Yuldashev Xurshidbek Mamirjonovich	
РАЗРАБОТКА И ПРИМЕНЕНИЕ МОДЕЛИ КОМПЕТЕНЦИЙ ДЛЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЛУЖАЩИХ	341
Гофурова Шахрибону Комол қизи	
INNOVATION-DRIVEN BUSINESS COMPETITIVENESS THROUGH DIGITAL TRANSFORMATION AND TECHNOLOGICAL CAPABILITY	349
Sarvinoz Asamova	
HUDUDIIY INVESTITSIIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIIY IQTISODIIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	359
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH YO'LLARI BO'YICHA XORIJ TAJRIBALARI.....	368
Samiyev Mirkamol Amriddin o'g'li	
ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ: СУЩНОСТЬ, РОЛЬ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	372
Матчанов Умирзак Сейтжанович	
O'ZBEKISTONDA YASHIL LOGISTIKA TAMOIYILLARI ASOSIDA MULTIMODAL TRANSPORT-LOGISTIKA KORIDORLARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	379
Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
YASHIL INVESTITSIIYALARNING HUQUQIIYINSTITUTSIONAL ASOSLARINING RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	389
Temirova Nozima Shuhrat qizi	
ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARIDA MOLIIYAVIIY TAHLILNING ZAMONAVIIY YONDASHUVLARI VA XALQARO TAJRIBA	395
Amanqulova Muxlisa Narsafar qizi	
MEHNAT UNUMDORLIGI VA MEHNAT RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNI BAHOLASH.....	403
Rashidov Zuhridin Sanjar o'g'li	
MINTAQI IQTISODIIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA KLASSTERLASHNING ASOSIIY TAMOIYILLARI VA KONSEPTUAL ASOSLARI	408
Movlonova Dilrabo Nomoz qizi	
HUDUD IQTISODIIY TIZIMIDA INNOVATSION INFRATUZILMANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRINI BAHOLASH	412
Sapayev Sindor Qadamboy o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMDA KPINING AHAMIYATI VA UNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY YONDOSHUVLARI.....	418
Botirjon Ergashov	
MO'YNA VA TRIKOTAJ MATERIALLARNI YOPISHTIRISH UCHUN SUVLI POLIMER YOPISHTIRUVCHI KOMPOZITSIIYA: TARKIBI, TAYYORLASH USULI VA XOSSALARI.....	424
Temirova Gulnoz Ibodovna	
Shodmonova Mijgona Salimovna	
SURXONDARYO VILOYATI TURIZM SALOHIIYATINI BAHOLASHNING KOMPLEKS MODELII.....	429
Mamatov Sardor Ilyosovich	
Rashidova Nargiza Orifjon qizi	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INTERNETMARKETING TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING EKONOMETRIK TAHLILI VA EMPIRIK NATIJALAR	435
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA INSON KAPITALINI SAMARALI BOSHQARISH YO'LLARI	442
Raxmonov Shuxrat Shavkatovich	
PAXTA YETISHTIRISHDA QO'LLANILADIGAN BARQAROR QISHLOQ XO'JALIK AMALIYOTLARI: XALQARO ILMIY ADABIYOTLARNING TIZIMLI TAHLILI	447
Rashitova Nilufar Xatambayevna	
Mirkasimov Baxrom Ravshanovich	
Karimov Komiljon Xamidovich	
Abduvaliyeva Nilufar Muxamadnosir qizi	
RAQAMLI BANKLAR VA KIBERXAVFSIZLIK: ZAMONAVIY TAHDIDLAR VA HIMOA USULLARI	465
Abrorov Azizjon Akobirovich	
HUDUDLAR RIVOJLANISHI SHAROITIDA SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH UCHUN XAVFSIZLIK MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YONDASHUVLARI	470
Xalilov Nurullo Xamidillayevich	
HUDUDIY INVESTITSIYA OQIMLARINI DIFFERENSIAL BAHOLASH ASOSIDA MINTAQAVIY IQTISODIY O'SISHNI MANZILLI RAG'BATLANTIRISH.....	476
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARI INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH AMALIYOTINING TAHLILI.....	485
Jumaniyazova Feruza Rajabovna	
O'ZBEKISTONDA XALQARO EKOLOGIK MAJBURIYATLARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT SIYOSATI VA HUQUQIY JAVOBGARLIKNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	491
G'ayratullayev Noxidxon Iqboljon o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLASHTIRISH ORQALI TIJORAT RISKLARINI KAMAYTIRISH IMKONIYATLARI	495
Sharipova Gulmira Toxirovna	
MINTAQAVIY RIVOJLANISH TUSHUNCHASI, MAZMUNI VA TARKIBIY ELEMENTLARI.....	502
Rasuljonov Abu Bakr Abdumalik o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA INVESTITSION FAOLIYATNING IQTISODIY MOHIYATI VA INVESTITSION LOYIHALARNI SHAKLLANTIRISH ASOSLARI	507
Sarimsaqov Sherzod Xamidovich	
DAVLAT QIMMATLI QOG'OZLARI MUOMALASI VA ULARNING DAROMADLILIK XUSUSIYATLARINING MOLİYA BOZORI DINAMIKASIGA TA'SIRI.....	512
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
KICHIK BIZNESNI MOLİYAVIY QO'LLABQUVVATLASH TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ORQALI TADBIRKORLIK FAOLLIGINI OSHIRISH.....	518
Kamoldinov Davronbek Ikromjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TIBBIY TA'LIMNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYASI: GORIZONTAL MODEL VA 2026-YILGACHA RIVOJLANISH PROGNOZI.....	522
Nazarov Baxrom Mustafayevich	
QURILISH XIZMATLARI BOZORINING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI VA XIZMATLAR IQTISODIYOTIDAGI O'RNI	529
Shakarov Davron Ulashboyevich	
QISHLOQ JOYLARDA "AQLLI AGROTURIZM" VA RAQAMLI GEOAXBOROT TEKNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY-INNOVATSION MODELLARI.....	537
Eshimova Sevinch Baxtiyor qizi	
ATMOSFERA IFLOSLANISHINING QISHLOQ XO'JALIGI HOSILDORLIGIGA TA'SIRI: HUDUDIY STATISTIKA ASOSIDAGI PANEL TAHLILI VA METODOLOGIK MUAMMOLAR.....	542
Eshpulatov Dostonbek Boxodir o'g'li	

KORXONALARNING STRATEGIK RIVOJLANISHINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	556
Rasulov Baxtiyor Bahodirovich	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA PROFESSOR-O'QITUVCHILAR RESURSI TAQSIMOTI: TALABA-O'QITUVCHI NISBATINING TOIFAVIY TAHLILI VA DIFFERENSIAL TARTIBGA SOLISH MASALALARI	561
Mamajonova Mukhlisakhon Muzaffar qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI IQTISODIY SALOHİYATINING ASOSIY DETERMINANTLARI: XORIJIY TAJRIBA VA O'ZBEKISTON UCHUN USTUVOR YO'NALISHLAR.....	567
Yuldashev G'olibjon Turgunovich	
СТРАТЕГИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ УПРАВЛЕНИЯ УСТОЙЧИВЫМ РАЗВИТИЕМ СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ	576
Абдуллаева Одинахон Гайратжон қизи	
BO'LAJAK MUTAXASSISLARNI BOSHQARUV FAOLIYATIGA TAYYORLASH MUAMMOSINING ILMIY-NAZARIY TAHLILI	583
Akramov Izzat Ikromovich	
Rahmatov Shuxrat Axadovich	
ESG DISCLOSURE IN UZBEKISTAN'S STATE-OWNED ENTERPRISES: A REVIEW OF 2023 SUSTAINABILITY REPORTS.....	588
Zamira Ataniyazova	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA XODIMLARNING SHAXSIY BOSHQARUVINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH	594
Djumaniyazova Jamila Davronovna	
SURXONDARYO VILOYATIDA TURIZM INFRATUZILMASIGA INVESTITSİYALARNI JALB ETISH HOLATI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....	599
Omonova Nigora Bahodir qizi	
EKSPORTYOR SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	606
Shoxida Ibadullayeva	
TASHQI SAVDODA VALYUTA NAZORATINING AYRIM TALABLARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI MAMLUKAT EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH	612
Israilov Avazbek Rustam o'g'li	
NAMANGAN VILOYATI HUDUDLARINING IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION MEXANIZMLARI	624
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	
TRANSPORT SOHASIDA AYOLLAR BANDLIGINI TA'MINLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN BOSHQARUV MODELINI TAKOMILLASHTIRISH HAMDA AYOLLARNING IQTISODIY HOLATIGA TA'SIRINI BAHOLASH: RIDE-HAILING (RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI YO'LOVCHI TASHISH) XIZMATLARI MISOLIDA.....	628
Abdukarimova Dilnozaxon Mamurjon qizi	
KICHIK BIZNESDA ISHLAB CHIQUARISH RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	635
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
KOMMUNAL XO'JALIKLARNI SAMARALI BOSHQARISHNING IQTISODIYOT RIVOJIDAGI O'RNI.....	640
Mardanova Mohidil Otabek qizi	
INTENSIV BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALARNING AHAMIYATI	645
Kahorov Erkin Azizjonovich	
Xolmuminov Shuxrat Shayzakovich	

INTENSIV BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION AGROTEXNOLOGIYALARNING AHAMIYATI

Kahorov Erkin Azizjonovich
Agrobank ATB
ORCID: 0009-0008-9043-7260
E-mail: agrobankceo@gmail.com

Xolmuminov Shuxrat Shayzakovich
i.f.d., dotsent
Raqqamli iqtisodiyot va agrotekhnologiyalar universiteti
ORCID: 0000-0001-9565-1874
E-mail: Shkholmuminov@gmail.com

Annotatsiya. Intensiv bog'dorchilik tizimida qo'llanilayotgan innovatsion agrotekhnologiyalarning samaradorligi, ularning hosildorlik, mahsulot sifati, suv va mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqot jarayonida tahliliy, statistik, taqqoslash va kuzatuv usullaridan foydalanilgan. Natijalar tomchilatib sug'orish texnologiyasi suv resurslarini tejash va hosildorlikni oshirishda yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Aqlli sensorlar va IoT texnologiyalari yordamida tuproq namligi, harorat hamda o'simliklar holatini doimiy nazorat qilish imkoniyati yaratilmoqda. Agrodron texnologiyalari katta maydonlarga qisqa vaqt ichida ishlov berish, o'simliklar holatini kuzatish va zararkunandalarga qarshi kurashishda samarali vosita sifatida xizmat qilmoqda. Raqamli monitoring va aqlli agroplatformalar fermerlarga ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish hamda aniq va asoslangan qarorlar qabul qilish imkonini bermoqda.

Kalit so'zlar: innovatsion agrotekhnologiyalar, raqqamli qishloq xo'jaligi, agroinnovatsiya, agrodron, IoT sensorlari, aqlli monitoring tizimlari, raqqamli monitoring.

Аннотация. Проанализирована эффективность инновационных агротехнологий, применяемых в системе интенсивного садоводства, а также их влияние на урожайность, качество продукции и эффективность использования водных и трудовых ресурсов. В процессе исследования использованы аналитический, статистический, сравнительный методы и метод наблюдения. Результаты показали высокую эффективность технологии капельного орошения в экономии водных ресурсов и повышении урожайности. Использование интеллектуальных датчиков и технологий Интернета вещей (IoT) позволяет осуществлять постоянный мониторинг влажности почвы, температуры и состояния растений. Применение агродронов способствует оперативной обработке больших площадей, мониторингу состояния растений и эффективной борьбе с вредителями. Цифровой мониторинг и интеллектуальные агроплатформы позволяют фермерам оперативно анализировать данные и принимать точные и обоснованные решения.

Ключевые слова: инновационные агротехнологии, цифровое сельское хозяйство, агроинновации, агродроны, IoT-датчики, интеллектуальные системы мониторинга, цифровой мониторинг.

Abstract. The effectiveness of innovative agrotechnologies applied in intensive horticulture, as well as their impact on crop yields, product quality, and the efficient use of water and labor resources, is analyzed. Analytical, statistical, comparative, and observational methods were employed in the research. The results demonstrate the high efficiency of drip irrigation technology in conserving water resources and increasing crop yields. Smart sensors and Internet of Things (IoT) technologies enable continuous monitoring of soil moisture, temperature, and plant conditions. Agricultural drones facilitate the rapid treatment of large areas, plant monitoring, and effective pest control. Digital monitoring systems and smart agricultural platforms enable farmers to analyze data promptly and make accurate, evidence-based decisions.

Keywords: innovative agrotechnologies, digital agriculture, agricultural innovation, agricultural drones, IoT sensors, smart monitoring systems, digital monitoring.

KIRISH

Intensiv bog'dorchilik an'anaviy bog'dorchilikdan yuqori hosildorligi, ixcham ekish tizimi, qisqa muddatda hosilga kirishi hamda zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilishi bilan farq qiladi. Bunday bog'larda daraxt ko'chatlari zich joylashtiriladi, sug'orish va oziqlantirish jarayonlari avtomatlashtiriladi hamda o'simliklar doimiy nazorat ostida bo'ladi. Natijada qisqa vaqt ichida yuqori va sifatli hosil olish imkoniyati yaratiladi. Shu bilan birga, intensiv bog'dorchilik fermer xo'jaliklarining iqtisodiy daromadini oshirish va eksport salohiyatini kengaytirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Yunusov tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda intensiv olma bog'larida nav-payvandtag va ko'chat qalinligining hosildorlikka sezilarli ta'sir ko'rsatishi ilmiy asoslangan (Yunusov, 2025). Shuningdek, O'zbekistonda meva yetishtirish sohasining jadal rivojlanayotgani va intensiv bog'dorchilik eksport salohiyatini oshirayotgani ham qayd etilgan (Yunusov & Demirsoy, 2024).

Bugungi kunda suv resurslarining kamayishi va iqlim o'zgarishi qishloq xo'jaligiga jiddiy ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, suv resurslaridan oqilona foydalanish talab etiladigan hududlarda an'anaviy sug'orish usullarini resurs tejamon texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu sababli resurs tejamon texnologiyalarni qo'llash muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Tomchilatib sug'orish tizimi, aqlli sensorlar va avtomatlashtirilgan monitoring vositalari orqali suvdan samarali foydalanish imkoniyati kengaymoqda. Bu esa nafaqat hosildorlikni oshirishga, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashga ham xizmat qilmoqda. O'zbekistonning janubiy hududlarida suv tejovchi sug'orish texnologiyalarining samaradorligi bir qator tadqiqotlarda asoslab berilgan.

Xalqaro tajribada ham tomchilatib sug'orish tizimi hosildorlik, mahsulot sifati va suv unumdorligini oshirishda muhim rol o'ynashi qayd etilgan (Yang va b., 2023).

So'nggi yillarda qishloq xo'jaligiga raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, masofaviy monitoring tizimlari va aqlli boshqaruv usullari keng kirib kelmoqda. Agrodronlar, IoT sensorlari, raqamli agroplatformalar va avtomatlashtirilgan sug'orish tizimlari intensiv bog'dorchilik samaradorligini oshirishda muhim vositalardan biri bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu texnologiyalar yordamida tuproq namligi, harorat va o'simliklarning holatini doimiy nazorat qilish mumkin. Natijada kasallik va zararkunandalarni erta aniqlash, suv va o'g'it sarfini kamaytirish hamda mahsulot sifatini yaxshilash imkoniyati yaratilmoqda. IoT asosidagi aqlli sug'orish tizimlari suv sarfini kamaytirish va mikroiklim monitoringini yaxshilashda samarali vosita sifatida baholanmoqda (Kumar va b., 2024).

Shuningdek, O'zbekistonda raqamli qishloq xo'jaligi va innovatsion texnologiyalar agroindustrial kompleksni rivojlantirishning muhim omillaridan biri sifatida ko'rsatilgan (Yuldashev va b., 2019).

Dunyoning rivojlangan davlatlari tajribasi innovatsion agroteknologiyalar intensiv bog'dorchilikni rivojlantirishda yuqori natija berayotganini ko'rsatmoqda. Isroil, Niderlandiya, AQSh va Xitoy kabi davlatlarda zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan intensiv bog'lar yuqori hosildorlikka ega bo'lib, xalqaro bozorda raqobatbardosh mahsulotlar yetishtirilmoqda. Ayniqsa, suv resurslaridan oqilona foydalanish talab etiladigan hududlarda tomchilatib sug'orish texnologiyasi orqali yuqori samaradorlikka erishilmoqda.

Xitoy olimlari tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda yomg'ir suvlarini yig'ish va tomchilatib sug'orishni integratsiyalash suvdan foydalanish samaradorligini oshirishi aniqlangan (Zhang va b., 2021).

O'zbekistonda ham bog'dorchilik va meva-sabzavotchilikni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. So'nggi yillarda intensiv bog'lar maydoni kengayib, eksportbop mahsulotlar yetishtirish hajmi ortmoqda. Davlat tomonidan suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish, fermer xo'jaliklarini qo'llab-quvvatlash va raqamlashtirish jarayonlarini rivojlantirish bo'yicha bir qator dasturlar amalga oshirilmoqda. Fermer xo'jaliklarini rivojlantirish oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashning muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilgan. Shu bilan birga, ayrim hududlarda texnologik infratuzilmani yanada rivojlantirish, malakali mutaxassislarni tayyorlash hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish intensiv bog'dorchilikni izchil rivojlantirishning muhim yo'nalishlari hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

So'nggi yillarda intensiv bog'dorchilik va innovatsion agroteknologiyalar mavzusi qishloq xo'jaligi sohasidagi eng muhim ilmiy yo'nalishlardan biriga aylandi. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, zamonaviy texnologiyalarni qishloq xo'jaligiga joriy etish hosildorlikni oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash va tabiiy resurslardan oqilona foydalanishda muhim ahamiyatga ega.

Olimlar tomonidan intensiv bog'dorchilikning iqtisodiy samaradorligi, ekologik afzalliklari hamda innovatsion texnologiyalarni qo'llash masalalari keng o'rganilgan (Yuldashev va b.).

Xorijiy tadqiqotlarda intensiv bog'dorchilik, asosan, resurs tejamonligi va yuqori hosildorlik bilan bog'liq holda tahlil qilinadi. Ayniqsa, suv resurslaridan oqilona foydalanish talab etiladigan hududlarda tomchilatib

sug'orish texnologiyasi samarali usullardan biri sifatida e'tirof etiladi. Tadqiqotchilar ushbu tizim orqali suv sarfini sezilarli darajada kamaytirish bilan birga, o'simliklarning o'sish jarayonini barqaror nazorat qilish mumkinligini ta'kidlaydilar. Bundan tashqari, o'g'it va mineral moddalarni aniq me'yorda yetkazib berish hosil sifatining yaxshilanishiga xizmat qilishi qayd etilgan (Li va b., 2021).

Bir qator ilmiy ishlarda raqamli qishloq xo'jaligi texnologiyalarining intensiv bog'dorchilikdagi o'rni alohida ko'rib chiqilgan. IoT sensorlari, masofaviy monitoring tizimlari va sun'iy intellekt asosidagi dasturlar tuproq namligi, havo harorati va o'simliklar holatini doimiy kuzatish imkonini beradi. Bu esa kasallik va zararkunandalarni erta aniqlash hamda hosilni yo'qotish xavfini kamaytirishga yordam beradi. Ayrim olimlar agrotexnologiyalarni qo'llash natijasida inson mehnati sarfining kamayishi va ishlab chiqarish xarajatlarining qisqarishini ham qayd etgan (Kumar, 2024).

Niderlandiya, Isroil va AQSh tajribasi intensiv bog'dorchilikni rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar samarali natija berayotganini ko'rsatmoqda. Niderlandiyada issiqxona va avtomatlashtirilgan monitoring tizimlari orqali kichik maydondan yuqori hosil olinmoqda. Isroilda esa suv resurslaridan oqilona foydalanish sharoitida tomchilatib sug'orish va aqlli boshqaruv tizimlari yordamida bog'dorchilik rivojlantirilgan. Xitoyda agrodronlar va raqamli platformalar orqali katta maydonlarda o'simliklarni nazorat qilish tajribasi keng qo'llanilmoqda. Tadqiqotlarda yomg'ir suvlarini yig'ish va tomchilatib sug'orishni integratsiyalash suvdan foydalanish samaradorligini oshirishi aniqlangan (Zhang va b., 2021).

Mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda ham intensiv bog'dorchilikning iqtisodiy va ekologik jihatlarini tahlil qilingan. O'zbekiston sharoitida intensiv bog'lar eksportbop mahsulot yetishtirish, yangi ish o'rinlari yaratish va fermerlar daromadini oshirishda muhim omil sifatida baholanadi. Shu bilan birga, suv tejovchi texnologiyalarni joriy etish mamlakatda suv resurslaridan oqilona foydalanishda muhim vosita bo'lib xizmat qilishi ta'kidlanadi (Shavazov va b., 2025).

Ayrim tadqiqotlarda intensiv bog'dorchilikni yanada rivojlantirish imkoniyatlari ham ko'rsatib o'tilgan. Xususan, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, texnik xizmat ko'rsatish tizimini takomillashtirish va malakali mutaxassislarni tayyorlash ko'plab fermer xo'jaliklari faoliyati samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, ayrim hududlarda internet va raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish agrotexnologiyalarni keng joriy etish imkoniyatlarini oshiradi. Tadqiqotlarda O'zbekistonda innovatsion suv va energiya texnologiyalarini boshqarish jarayonida infratuzilma va boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish imkoniyatlari mavjudligi qayd etilgan (Hamidov va b., 2022).

Ilmiy tadqiqotlarning aksariyati intensiv bog'dorchilikda innovatsion agrotexnologiyalarni qo'llash kelajakda qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri bo'lishini ko'rsatmoqda. Ayniqsa, suv va yer resurslaridan oqilona foydalanish sharoitida zamonaviy texnologiyalar asosida ishlash yuqori iqtisodiy natijalarga erishish imkonini berishi ta'kidlanmoqda (1-jadval).

1-jadval
Intensiv bog'dorchilikda innovatsion texnologiyalarning ayrim afzalliklari¹

Texnologiya turi	Asosiy vazifasi	Natijasi
Tomchilatib sug'orish	Suvni aniq me'yorda yetkazish	Suv sarfi kamayadi
Agrodron	O'simliklarni kuzatish va purkash	Mehnat unumdorligi oshadi
IoT sensorlari	Tuproq va namlik monitoringi	Hosil sifati yaxshilanadi
Raqamli monitoring	Masofadan nazorat qilish	Kasalliklar erta aniqlanadi
Aqlli agroplatformalar	Ma'lumotlarni tahlil qilish	Qaror qabul qilish osonlashadi

Jadvalda intensiv bog'dorchilikda qo'llanilayotgan asosiy innovatsion agrotexnologiyalar va ularning amaliy ahamiyati ko'rsatib o'tilgan. Tahlillarga ko'ra, tomchilatib sug'orish texnologiyasi suv resurslaridan samarali foydalanishda muhim o'rin egallaydi. Ushbu tizim suvni o'simlik ildiziga kerakli miqdorda yetkazib berishi sababli ortiqcha suv sarfi kamayadi va hosildorlik barqarorlashadi.

Agrodron texnologiyasi katta maydonlardagi o'simliklarni kuzatish va kimyoviy ishlov berish jarayonlarini tezlashtiradi. Natijada inson mehnati yengillashib, vaqt va xarajatlar tejaladi. IoT sensorlari esa tuproq namligi, harorat va boshqa muhim ko'rsatkichlarni doimiy nazorat qilish imkonini beradi. Bu o'simliklarning normal rivojlanishiga yordam berib, hosil sifatini yaxshilaydi.

Raqamli monitoring tizimlari yordamida bog'larni masofadan boshqarish va nazorat qilish mumkin bo'ladi. Ushbu texnologiyalar kasallik va zararkunandalarni dastlabki bosqichda aniqlash imkonini yaratadi. Aqlli agroplatformalar esa turli ma'lumotlarni tahlil qilish orqali fermerlarga tez va aniq qarorlar qabul qilishda yordam

¹ Muallif ishlanmasi

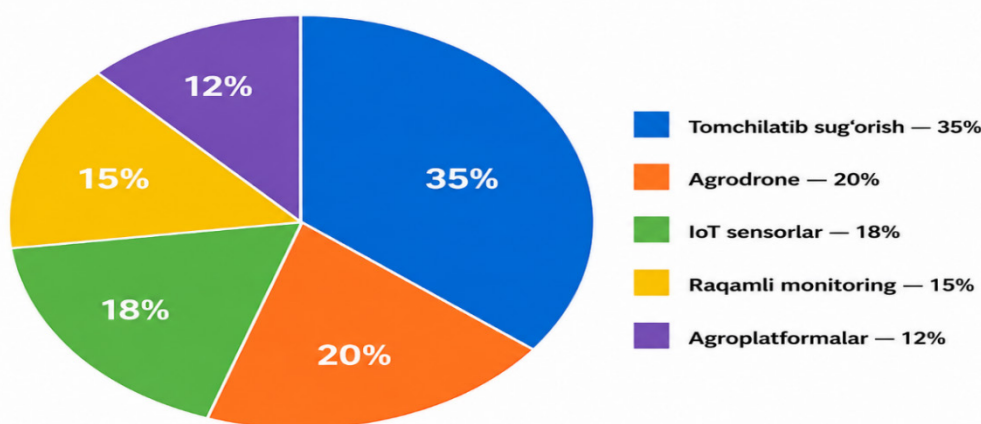

beradi. Shu sababli innovatsion agrotekhnologiyalar intensiv bog'dorchilik samaradorligini oshirishda muhim vositalardan biri hisoblanadi.

Intensiv bog'dorchilikni rivojlantirishda innovatsion agrotekhnologiyalarni qo'llash nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshiradi, balki ekologik barqarorlikni ta'minlashda ham muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, suv resurslaridan oqilona foydalanish talab etiladigan hududlarda zamonaviy sug'orish tizimlari katta ahamiyat kasb etmoqda. Tomchilatib sug'orish texnologiyasi orqali suvning ortiqcha sarfi kamayadi va o'simliklarning normal rivojlanishi uchun zarur namlik saqlanib qoladi.

Bundan tashqari, raqamli monitoring tizimlari fermerlarga o'simliklar holatini masofadan kuzatish imkonini beradi. Bu esa kasallik va zararkunandalarni dastlabki bosqichda aniqlashga yordam beradi. Agrodron texnologiyasi orqali katta maydonlarga qisqa vaqt ichida ishlov berish mumkin bo'lib, inson mehnati va vaqt sarfi kamayadi. Shu sababli innovatsion agrotekhnologiyalar zamonaviy intensiv bog'dorchilikning ajralmas qismiga aylanmoqda (1-rasm).

Intensiv bog'dorchilikda innovatsion agrotekhnologiyalar ulushi

1-rasm. Intensiv bog'dorchilikda innovatsion agrotekhnologiyalarning ulushi²

Rasmda intensiv bog'dorchilikda keng qo'llanilayotgan innovatsion agrotekhnologiyalar ulushi tasvirlangan. Tahlil natijalariga ko'ra, tomchilatib sug'orish tizimi eng yuqori ko'rsatkichni egallagan. Bu texnologiya suv resurslarini tejash va hosildorlikni oshirishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, agrodronlar va IoT sensorlari kabi zamonaviy texnologiyalar ham bog'dorchilik samaradorligini oshirishda keng qo'llanilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda intensiv bog'dorchilikni rivojlantirishda innovatsion agrotekhnologiyalarning ahamiyatini o'rganish va tahlil qilishga alohida e'tibor qaratildi. Tadqiqot davomida ilmiy manbalarni o'rganish, statistik ma'lumotlarni tahlil qilish hamda xorijiy va mahalliy tajribalarni taqqoslash usullaridan foydalanildi.

Tadqiqotning nazariy asosini qishloq xo'jaligi, intensiv bog'dorchilik va zamonaviy agrotekhnologiyalar bo'yicha chop etilgan ilmiy maqolalar, monografiyalar, internet manbalari hamda xalqaro tashkilotlarning ma'lumotlari tashkil etdi. Xususan, suv tejovchi texnologiyalar, raqamli qishloq xo'jaligi va aqlli boshqaruv tizimlari bo'yicha ilmiy qarashlar o'rganildi.

Tadqiqot jarayonida tahliliy usul orqali innovatsion agrotekhnologiyalarning intensiv bog'dorchilikdagi iqtisodiy va amaliy samaradorligi baholandi. Taqqoslash usuli yordamida an'anaviy bog'dorchilik va intensiv bog'dorchilik tizimlari o'rtasidagi farqlar o'rganildi. Shu bilan birga, Isroil, Niderlandiya va Xitoy kabi davlatlarning zamonaviy bog'dorchilik tajribasi tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mahsulot sifatining yaxshilanishi eksport salohiyatining oshishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Zamonaviy agrotekhnologiyalar asosida yetishtirilgan mevalar tashqi bozorda yuqori talabga ega bo'ladi. Ayniqsa, eksport

2 Muallif ishlanmasi

uchun mahsulot yetishtirishda mevaning tashqi ko'rinishi, sifati va saqlanish muddati muhim hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalar ushbu talablarni ta'minlashda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi (2-jadval).

2-jadval
Intensiv bog'dorchilikning iqtisodiy afzalliklari³

Ko'rsatkich	An'anaviy bog'dorchilik	Intensiv bog'dorchilik
Hosildorlik darajasi	O'rtacha	Yuqori
Suv sarfi	Ko'p	Kam
Mehnat unumdorligi	Pastroq	Yuqori
Mahsulot sifati	Barqaror emas	Yuqori sifatli
Eksport imkoniyati	Cheklangan	Keng
Daromad darajasi	O'rtacha	Yuqori

Jadvalda an'anaviy va intensiv bog'dorchilik tizimlari o'rtasidagi ayrim iqtisodiy farqlar ko'rsatib o'tilgan. Tahlillarga ko'ra, intensiv bog'dorchilikda hosildorlik va mahsulot sifati yuqori bo'lishi bilan birga, suv resurslaridan samarali foydalanish imkoniyati ham kengayadi. Shuningdek, zamonaviy agrotexnologiyalar mehnat unumdorligini oshirib, eksportbop mahsulotlar yetishtirishga yordam beradi. Shu sababli intensiv bog'dorchilik iqtisodiy jihatdan samarali tizimlardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida intensiv bog'dorchilikda innovatsion agrotexnologiyalarni qo'llash qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. O'rganilgan ma'lumotlar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy texnologiyalar yordamida hosildorlikni oshirish, suv resurslarini tejash va mahsulot sifatini yaxshilash imkoniyati kengaymoqda. Ayniqsa, tomchilatib sug'orish, agrodronlar va raqamli monitoring tizimlari intensiv bog'dorchilikni rivojlantiruvchi asosiy omillardan biri bo'lib xizmat qilmoqda.

Tahlil natijalariga ko'ra, tomchilatib sug'orish texnologiyasi suv resurslaridan samarali foydalanishda yuqori natija bermoqda. Ushbu texnologiya orqali suv bevosita o'simlik ildiziga yetkaziladi va ortiqcha suv sarfining oldi olinadi. Bu esa suv resurslaridan oqilona foydalanish talab etiladigan hududlarda intensiv bog'dorchilikni rivojlantirish uchun qulay imkoniyat yaratadi. Shu bilan birga, tuproqdagi namlikning barqaror saqlanishi hosildorlikka ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Agrodron texnologiyasi katta maydonlarni qisqa vaqt ichida kuzatish va kimyoviy ishlov berish imkonini bermoqda. Tadqiqot davomida dronlardan foydalanish natijasida inson mehnati va vaqt sarfining kamayishi kuzatildi. Bundan tashqari, dronlar yordamida o'simliklarning zararlangan qismlarini aniqlash va zarur ishlovlarni tezkor amalga oshirish mumkin bo'ladi. Zamonaviy raqamli texnologiyalar va aqlli boshqaruv tizimlari qishloq xo'jaligida samaradorlikni oshirishning muhim omillaridan biri sifatida baholanmoqda (Yuldashev va b., 2019).

IoT sensorlari va raqamli monitoring tizimlari yordamida tuproq namligi, harorat va o'simliklar holati haqida doimiy ma'lumot olish imkoniyati mavjudligi aniqlandi. Ushbu texnologiyalar fermerlarga o'simliklarning holatini masofadan nazorat qilish imkonini beradi. Natijada kasallik va zararkunandalarni dastlabki bosqichda aniqlash imkoniyati paydo bo'ladi hamda hosil yo'qotilishi kamayadi. Aqlli monitoring tizimlari mikroiklim ko'rsatkichlarini nazorat qilish va sug'orishni optimallashtirishda yuqori samaradorlik ko'rsatishi qayd etilgan (Kumar va b., 2024).

Tadqiqot davomida innovatsion agrotexnologiyalar iqtisodiy samaradorlikka ham ijobiy ta'sir ko'rsatishi kuzatildi. Intensiv bog'larda mahsulot sifati va eksport hajmining oshishi fermer xo'jaliklari daromadining ko'payishiga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, eksportbop meva mahsulotlarini yetishtirishda zamonaviy texnologiyalarning o'rni katta ekanligi aniqlandi. Intensiv meva yetishtirish tizimi eksport salohiyatini oshirishda muhim omillardan biri sifatida baholanmoqda (Yunusov & Demirsoy, 2024).

Shu bilan birga, intensiv bog'dorchilikni yanada rivojlantirish uchun bir qator imkoniyatlar mavjudligi kuzatildi. Zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish fermer xo'jaliklarida ularni joriy etish ko'lamini oshirishga xizmat qiladi. Ayrim hududlarda internet va raqamli infratuzilmani yanada rivojlantirish agrotexnologiyalardan samarali foydalanish imkoniyatlarini kengaytiradi. Bundan tashqari, malakali mutaxassislarni tayyorlash va ularning kasbiy salohiyatini oshirish zamonaviy texnologiyalarni amaliyotga samarali joriy etishga xizmat qiladi. Innovatsion texnologiyalarni boshqarish jarayonida infratuzilma va tashkiliy mexanizmlarni yanada takomillashtirish imkoniyatlari mavjudligi ham ayrim tadqiqotlarda qayd etilgan (Hamidov, 2022).

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, zamonaviy texnologiyalar suv va mehnat resurslarini tejash bilan birga, hosildorlik va mahsulot sifatini oshirishga ham xizmat qilmoqda. Ayniqsa, raqamli monitoring va IoT sensorlari yordamida

o'simliklar holatini doimiy nazorat qilish imkoniyati intensiv bog'dorchilik samaradorligini sezilarli darajada yaxshilamoqda (3-jadval).

3-jadval
Innovatsion agrotexnologiyalarning amaliy natijalari⁴

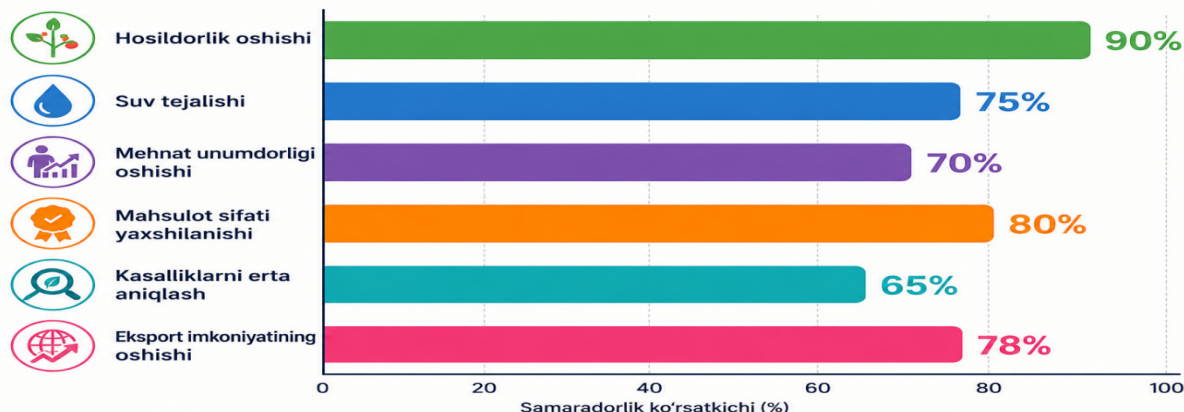
Texnologiya turi	Kuzatilgan natija	Intensiv bog'dorchilikka ta'siri
Tomchilatib sug'orish	Suv sarfi kamaydi	Hosildorlik oshdi
Agrodron	Vaqt va mehnat tejaldi	Ish samaradorligi oshdi
IoT sensorlari	Tuproq monitoringi yaxshilandi	Hosil sifati oshdi
Raqamli monitoring	Kasalliklar erta aniqlandi	Mahsulot yo'qotilishi kamaydi
Aqlli agroplatformalar	Ma'lumotlar tez tahlil qilindi	Qaror qabul qilish tezlashdi

Jadvalda intensiv bog'dorchilikda qo'llanilgan innovatsion agrotexnologiyalar va ularning amaliy natijalari ko'rsatib o'tilgan.

Rasmda intensiv bog'dorchilikda innovatsion agrotexnologiyalarni qo'llash natijasida kuzatilgan asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari tasvirlangan. Tahlil natijalariga ko'ra, hosildorlikning oshishi eng yuqori natijalardan biri sifatida qayd etildi. Bu zamonaviy sug'orish tizimlari, raqamli monitoring va aqlli boshqaruv texnologiyalarining samarali qo'llanilishi bilan bog'liq.

Shuningdek, suv tejalishi va mahsulot sifatining yaxshilanishi ham muhim natijalardan biri bo'ldi. Ayniqsa, tomchilatib sug'orish tizimi suv resurslaridan samarali foydalanishga yordam bermoqda. Agrodronlar va IoT sensorlari esa mehnat unumdorligini oshirish va o'simliklar holatini doimiy nazorat qilish imkonini yaratmoqda (2-rasm).

INTENSIV BOG'DORCHILIKDA INNOVATSION AGROTEXNOLOGIYALAR SAMARADORLIGI

2-rasm. Innovatsion agrotexnologiyalarning intensiv bog'dorchilikdagi samaradorligi⁵

Tadqiqot davomida eksport imkoniyatlarining kengayishi ham kuzatildi. Yuqori sifatli va eksportbop mahsulotlar yetishtirishda innovatsion agrotexnologiyalar muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Shu sababli zamonaviy texnologiyalar intensiv bog'dorchilikni rivojlantirishning asosiy omillaridan biri sifatida baholanmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugungi kunda intensiv bog'dorchilikni rivojlantirish qishloq xo'jaligining eng muhim va istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Aholining oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan ehtiyoji ortib borayotgan bir sharoitda mavjud yer va suv resurslaridan samarali foydalanish, yuqori hosildorlikka erishish hamda ekologik barqarorlikni ta'minlash dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Shu sababli intensiv bog'dorchilik tizimida innovatsion agrotexnologiyalarni keng qo'llash zamonaviy qishloq xo'jaligining asosiy rivojlanish omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

⁴ Muallif ishlanmasi

⁵ Muallif ishlanmasi

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, innovatsion agrotekhnologiyalarni qo'llash hosildorlikni oshirish, suv resurslarini tejash va mahsulot sifatini yaxshilashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, tomchilatib sug'orish texnologiyasi suvdan oqilona foydalanish imkonini yaratib, hosildorlikning oshishiga xizmat qilmoqda. Agrodron texnologiyasi esa katta maydonlarga qisqa vaqt ichida ishlov berish, o'simliklarni kuzatish va zararkunandalarga qarshi kurashishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. IoT sensorlari va raqamli monitoring tizimlari yordamida tuproq namligi, harorat va o'simliklar holatini doimiy nazorat qilish imkoniyati yaratilmoqda.

Tahlillar davomida zamonaviy texnologiyalar yordamida mehnat unumdorligini oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va eksportbop mahsulotlar yetishtirish imkoniyati kengaygani aniqlandi. Ayniqsa, intensiv bog'larda yuqori sifatli va xalqaro standartlarga mos mahsulotlar yetishtirish eksport hajmini oshirishga yordam bermoqda. Shu bilan birga, aqlli agroplatformalar va raqamli boshqaruv tizimlari fermerlarga ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish hamda aniq qarorlar qabul qilish imkoniyatini bermoqda. Bu esa qishloq xo'jaligida raqamlashtirish jarayonining ahamiyati tobora ortib borayotganini ko'rsatadi.

Innovatsion agrotekhnologiyalar ekologik jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Suv va yer resurslaridan oqilona foydalanish, o'g'it va kimyoviy vositalarning me'yorida qo'llanilishi hamda mahsulot yo'qotilishining kamayishi ekologik barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar orqali mahsulot sifatining yaxshilanishi va saqlash muddatining uzayishi oziq-ovqat xavfsizligini mustahkamlashda ham muhim rol o'ynaydi.

Shu bilan birga, intensiv bog'dorchilikni yanada rivojlantirish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, texnik infratuzilmani izchil rivojlantirish va malakali mutaxassislarini tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi. Ayrim fermer xo'jaliklarida zamonaviy texnologiyalar bilan ishlash bo'yicha amaliy bilim va tajribani yanada oshirish imkoniyatlari mavjud. Shu sababli fermer xo'jaliklarini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash, imtiyozli kreditlar ajratish, agrotekhnologiyalar bo'yicha amaliy treninglarni tashkil etish va raqamli infratuzilmani rivojlantirish muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Umuman olganda, innovatsion agrotekhnologiyalar intensiv bog'dorchilikning kelajakdagi rivojlanishida muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy texnologiyalarni keng joriy etish orqali qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, eksport salohiyatini kuchaytirish va ekologik barqarorlikka erishish mumkin. Kelgusida intensiv bog'dorchilikni yanada rivojlantirish uchun ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish, raqamli texnologiyalarni amaliyotga joriy etish hamda xalqaro tajribalarni o'rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Yunusov R. Intensiv olma daraxtlarining o'sishi, rivojlanishi va hosildorligi nav-payvandtaglari va ko'chat qalinligiga bog'liqligi // *Agrokimyo himoya va o'simliklar karantini*. – 2025. – DOI: 10.63241/2025251akhv.
2. Yunusov S., Demirov H. A Bright Star in Fruit Crops: Uzbekistan // *Applied Fruit Science*. – 2024. – Vol. 66. – P. 2091–2100. – DOI: 10.1007/s10341-024-01177-7.
3. Shavazov K., Khojibekova S., Mukimov B., Umirov A., Kadirova S. State and Development of Farms in Uzbekistan as a Basis for Food Security // *BIO Web of Conferences*. – 2025. – DOI: 10.1051/bioconf/202516100027.
4. Yuldashev N., Nabokov V., Nekrasov K., Tursunov B. Modernization and Intensification of Agriculture in the Republic of Uzbekistan // *E3S Web of Conferences*. – 2020. – Art. 06033. – DOI: 10.1051/e3sconf/202022206033.
5. Khudaev I., Fazliev J. Water-Saving Irrigation Technology in the Foothill Areas in the South of the Republic of Uzbekistan // *Modern Innovations, Systems and Technologies*. – 2022. – DOI: 10.47813/2782-2818-2022-2-2-0301-0309.
6. Majidov T., Bekmirzaev G., Ikramov N., Kan E., Berdiev M., Buvabekov B., Majidov F. Use of Mobile Photothermic Installation on Application of Drip Irrigation Technology in Orchards of Mountain and Foothill Areas of Uzbekistan // *Water*. – 2025. – Vol. 17. – Art. 872. – DOI: 10.3390/w17060872.
7. Ilkhamov N. Growing of Cabbage in Water Efficient Irrigation Methods in Uzbekistan // *E3S Web of Conferences*. – 2023. – Art. 03053. – DOI: 10.1051/e3sconf/202338903053.
8. Yang P., Wu L., Cheng M., Fan J., Li S., Wang H., Qian L. Review on Drip Irrigation: Impact on Crop Yield, Quality, and Water Productivity in China // *Water*. – 2023. – Vol. 15. – Art. 1733. – DOI: 10.3390/w15091733.
9. Li H., Mei X., Wang J., Huang F., Hao W., Li B. Drip Fertigation Significantly Increased Crop Yield, Water Productivity and Nitrogen Use Efficiency with Respect to Traditional Irrigation and Fertilization Practices: A Meta-Analysis in China // *Agricultural Water Management*. – 2021. – Vol. 244. – Art. 106534. – DOI: 10.1016/j.agwat.2020.106534.

10. Zhang W., Sheng J., Zheng L., Weindorf D., Hu G., Xuan J., Zhao H. Integrating Rainwater Harvesting and Drip Irrigation for Water Use Efficiency Improvements in Apple Orchards of Northwest China // *Scientia Horticulturae*. – 2021. – Vol. 275. – Art. 109728. – DOI: 10.1016/j.scienta.2020.109728.
11. Wen S., Cui N., Wang Y., Gong D., Xing L., Wu Z., Zhang Y., Wang Z. Deficit Irrigation Enhances Yield and Water Productivity of Apples by Inhibiting Excessive Vegetative Growth and Improving Photosynthetic Performance // *Agricultural Water Management*. – 2025. – Art. 109220. – DOI: 10.1016/j.agwat.2024.109220.
12. Ozodbek T., Vohid K., G'ayrat T., G'olib S. Rational Use of Water Resources in Agriculture (In the Case of Uzbekistan) // *International Journal of Business Diplomacy and Economy*. – 2024. – DOI: 10.51699/ijbde.v3i5.169.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 8/1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
